

РЕШЕНИЕ

№ 198

гр. П., 23.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – П., IX ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и трети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Т.И.Т.

при участието на секретаря М.М.Д.
като разгледа докладваното от Т.И.Т. Гражданско дело № 20221720103898
по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Предявени са искове с правно основание чл.79, ал.1 и чл.86 от ЗЗД.

Производството по делото е образувано въз основа искова молба от „****“ ООД, ЕИК ***, със седалище/адрес на управление: гр. *** („****“), *** чрез адв. Е. Ц. срещу Б. Д. Б., ЕГН *****, с адрес: ***, и съдебен адрес: ***, с която са предявени обективно съединени искове с правно основание чл.79, ал.1 и чл.86 от ЗЗД, с които се иска да бъде осъдена ответницата да им заплати сумата в размер на сума в размер на 732 лева, от които 600 лева главница по Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., сумата в размер на 132.00 лева, представляваща договорна лихва за периода от 02.12.2021 г. до 02.11.2022 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска – 27.06.2022 г. до окончателното ѝ изплащане. Моли съда да му бъдат присъдени сторените по делото разноски.

В исковата молба се твърди, че между страните е сключен Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., съгласно който ищецът предоставил на ответницата заем в размер на 600.00 лева, който ответницата да върне в срок до 02.11.2022 г., на вноски, съгласно приложен към договора погасителен план, ведно с уговорената между страните договорна лихва в размер на 132.00 лева. Твърди, че ответницата не е изпълнила задълженията си по договора, като не е погасила вноски от № 1 до № 7, поради което с предявяване на иска, ищецът е направил изявление за обявяване на неговата предсрочна изискуемост на основание чл.7, т.2, вр. чл.8 от Договора, за което е заявил, че обявява предсрочна изискуемост от датата на предявяване на иска – 24.06.2022 г.

В срока за отговор на исковата молба, ответницата Б. Д. Б. чрез адв. М. е депозирала отговор, с който е оспорила предявения иск. В отговора твърди, че процесния договор е нищожен на основание чл.11, ал.1, т.9, т.10, вр. чл.22, вр. чл.26, ал.1, пр.2 от ЗПК, тъй като липсвал съществен елемент от неговото съдържание – годишният процент на разходите по кредита (ГПР), който бил посочен само като процент, без да се съдържа ясно разписана методика на неговото формиране. Твърди, че в договора бил посочен грешен размер на ГПР, а действителният такъв бил в пъти по – висок от посочения, тъй като в него била кумулирана неустойката по договора, която изначално била известна на кредитора, и същата е следвало да бъде включена при изчисляване на ГПР. Твърди, че процесния договор е нищожен и поради противоречие с добрите нрави. Оспорва и размера на претендираната договорна лихва, като твърди, че не се дължи такава след датата на обявяване предсрочната изискуемост на кредита. По подробно изложените в отговора доводи и аргументи моли съда да отхвърли предявения иск, като им се присъдят сторените по делото разноски.

В съдебно заседание ищецът се представлява от адв. Ц., който поддържа предявения иск и моли съда да го уважи, като им се присъдят сторените разноски.

Ответницата в съдебно заседание се представлява от адв. М., който оспорва предявения иск. В депозирала по делото писмена молба адв. М., в качеството му на пълномощник на ответницата, моли съда да отхвърли предявения иск, като се присъдят сторените по делото разноски.

По допустимостта:

Съдът намира, че така предявения иск е допустим и следва да бъде разгледан.

След като прецени събраните по делото доказателства по реда на чл.235 ГПК, П. районен съд приема за установено от фактическа и правна страна следното:

За уважаване на предявеният иск ищецът при условията на пълно и главно доказване е длъжен да докаже наличието на облигационно правоотношение между страните по Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., реално изпълнение по същия, както и надлежно обявяване на кредита за предсрочно изискуем, а ответницата да докаже твърденията и възраженията си, включително и за изпълнение на част или на всички процесни суми.

Не се спори, че страните са обвързани от валидно облигационно отношение по Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., сключен от разстояние. Няма спор, че въз основа на процесния договор за потребителски кредит ищецът е предоставил на ответницата кредит в размер на 600.00 лева, а ответницата е поела задължението да върне кредита заедно с лихвите в срок до 02.11.2022 г. на 12 равни месечни вноски, всяка от които на стойност от 61.00 лева, включваща главница и лихва, съгласно инкорпорирания в договора погасителен план. Няма спор, че заемната сума е получена от ответницата по начина уговорен в чл.3, ал.2 от процесния договор.

С предявеният иск ищецът поради невнасяне на вноски от № 1 до № 7 по погасителния план, е обявил кредита за предсрочно изискуем, като с връчване на препис от

исквата молба ответницата е известена за обявяване на неговата предсрочна изискуемост. Независимо от това и на основание чл.235, ал.3 от ГПК, при постановяване на настоящото решение, съдът е длъжен да вземе предвид и фактите, настъпили след предявяване на иска, които са от значение за спорното право. В тази връзка съдът следва да вземе предвид и настъпилият краен падеж за погасяване на отпуснатия на ответницата заем, съгласно инкорпорирания в договора погасителен план, който е 02.11.2022 г.

В отговора на исквата молба ответницата е противопоставила възражение, че процесния договор е нищожен на основание чл.11, ал.1, т.9, т.10, вр. чл.22, вр. чл.26, ал.1, пр.2 от ЗПК, тъй като липсвал съществен елемент от неговото съдържание – годишният процент на разходите по кредита (ГПР), който бил посочен само като процент, без да се съдържа ясно разписана методика на неговото формиране, което възражение съдът е длъжен да разгледа, преди да се произнесе по основателността на предявения иск.

Ищецът е небанкова финансова институция по чл.3 от ЗКИ, като може да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ответницата е физическо лице, което при сключване на договора е действало извън рамките на своята професионална дейност, т.е. страните имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 ЗПК и кредитор съгл. чл. 9, ал. 4 ЗПК. В тази връзка съдът намира, че между страните е възникнало облигационно правоотношение въз основа на сключен договор за потребителски кредит, намиращ своята правна регламентация в ЗПК. Този извод следва от предмета на процесния договор, страните и съдържанието на правата и задълженията, на страните по договора.

Съгласно чл.9, ал.1 от ЗПК договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне. Предвид правата и задълженията на страните по сключения договор, следва, че вземанията произтичат от договор за потребителски кредит, поради което съдът е длъжен служебно да извърши проверка за съответствие на неговите клаузи с императивните разпоредби на Закона за потребителския кредит и Закона за защита на потребителите.

От предмета на процесния договор, страните и съдържанието на правата и задълженията, съдът прави извода, че е налице сключен от разстояние договор за потребителски кредит по смисъла на чл.9 от Закона за потребителския кредит.

За да се отговори на въпроса дали договорът е нищожен, поради противоречие със закона следва да се имат предвид разпоредбите на глава шеста от ЗПК – „Недействителност на договора за потребителски кредит. Неравноправни клаузи“, сред които е чл.22, съгласно който когато не са спазени изискванията на чл.10, ал.1, чл.11, ал.1, т.7-12 и т.20 и ал.2 и чл.12, ал. 1-9, договорът за потребителски кредит е недействителен.

От друга страна за неравноправния характер на клаузите в потребителския договор съдът следи служебно и следва да се произнесе независимо дали страните са навели такива възражения или не (в този смисъл Решение № 23/07.07.2016 г. по т.д. № 3686/2014 г. на ВКС, I т.о.). Доколкото в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, за които съдът следи служебно по аргумент от т.1 на ТР № 1 от 09.12.2013 г., по тълк.д. № 1/2013 г. на ВКС, ОСГТК, нищожността на уговорките в процесния договор за кредит може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

В чл.143 от ЗЗП е дадено определение на понятието "неравноправна клауза" в договор с потребител. Съгласно посочената разпоредба неравноправна клауза в договор, сключван с потребител, е уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя.

Съдът намира, че договорът е сключен в изискуемата се съгласно чл.10, ал.1 от ЗПК писмена форма, а съдържанието на неговите клаузи са изцяло съобразени със специалната уредба на този вид договори, които са уредени в чл.11 от ЗПК.

Процесният договор се съдържа информация за данните (име, адрес и ЕГН) на кредитополучателя, срока на договора (12 месеца, при първа месечна вноска на 02.12.2021 г. и последната на 02.11.2022 г.), размер на кредита от 600.00 лева; фиксиран годишен лихвен процент (38.40 %), ГПР в размер на 45.94 % и общата сума, дължима от потребителя в размер на 732.00 лева, без уговорената неустойка в същия, поради което и отговоря на изискванията на чл.11, ал.1, т.5, т.6, т.7, т.8, т.9 и т.10 ЗПК.

В договора се съдържа погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, което води до извод за спазване на изискванията на чл.11, ал.1, т.11 от ЗПК. Посочено е и каква част от всяка погасителна вноска покрива задълженията за главница, договорна лихва и неустойка. Както националният закон, така и Директива 2008/48/ЕО не поставят като изискване към съдържанието на договора посочване на компонентните на годишния процент на разходите. Те са нормативно определени в чл.19, ал.1 от ЗПК, респ. Приложение № 1 към ЗПК. Съобразно разпоредите на ЗПК, годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Годишният процент на разходите по кредита се изчислява по формула съгласно приложение № 1 към ЗПК, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания. Няма нарушение на императивната норма на закона, тъй като същата не изисква в договора да бъде посочен математическият алгоритъм, по който се изчислява ГПР. Това е така, защото в рамките на Европейския съюз, в това число и в България има нормативно предвидени две математически формули за

изчислението на ГПР (т.1 и т.2 от Приложение № 1 към ЗПК), които единствено могат да се прилагат за изчислението на ГПР. Страните нито могат да прилагат друга математическа формула за изчислението на ГПР, нито са длъжни да възпроизвеждат в договорите си горните две формули.

От друга страна чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК не предвижда в договора за потребителски кредит изрично и изчерпателно да бъдат изброени всички разходи, включвани в ГПР, а единствено да се посочат допусканията, използвани при изчисляване на ГПР. Терминът „допускания“ се използва в смисъл на предвиждания за бъдещето, а не в смисъл на разходи, част от ГПР. Тези допускания или предвиждания са изчерпателно изброени както в чл.19 от Директива 2008/48 на Европейския Парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити, така и в издадения в нейно изпълнение ЗПК и по-точно в точка 3 от Приложение № 1 към чл.19, ал.2 от ЗПК. Допусканията се делят на две групи: първата група са базови допускания (чл.19, т.3 и т.4 от Директива 2008/48 и т. 3 букви "а" и "б" Приложение № 1 към ЗПК) и допълнителни допускания (чл.19, т.5 от Директива 2008/48 и т. 3 букви - в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м към ЗПК). Първата група допускания биха имали значение за всеки вид потребителски кредит, докато допълнителните допускания касаят определени видове кредити, като револвиращ кредит, овърдрафт или договор за кредит с неопределен срок, чиято легална дефиниция е дадена в буква "ж" на приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК. При посочените в тази разпоредба кредити, за да може да се изчисли и посочи един точен процент на ГПР при сключване на договора, се налага да се правят допускания за бъдещето, за да се изчисли ГПР като една - единствена ставка с точност поне един знак след десетичната запетая (т.2, б. "г" от Приложение № 1 към ЗПК), което е детайлно разяснено в решение на СЕС С-290/19 г. В настоящия случай е приложимо единствено първото базово допускане по т. 3, буква "а" на приложение № 1, а именно да се допусне, че договорът ще е валиден за срока, за който е бил сключен, и кредиторът и потребителят ще изпълняват своите задължения в съответствие с условията и сроковете по договора. Второто базово допускане касае уговорени променливи лихвени проценти, а в процесния договор лихвеният процент е фиксиран и подобни допускания са неприложими. Допълнителните допускания също не са приложими, защото касаят хипотези на горепосочените видове потребителски кредити, какъвто настоящият не е.

В горния смисъл, и доколкото в случая приложимо е единствено първото базово допускане по т.3, буква "а" на приложение № 1 към ЗПК, което е императивно посочено в закона и се прилага за всеки един договор за потребителски кредит, неговото непосочване само по себе си не е от естество да обоснове недействителност на клаузата, уреждаща ГПР. Смисълът на закона е кредитополучателят да се запознае предварително с размера на сумата, която ще върне под формата на ГПР, което изискване в случая е изпълнено. С оглед на това съдът намира, че не е налице твърдяната недействителност на договора на основание чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК.

В горния смисъл съдът намира, че не е нарушена предвидената забрана.

Съдът намира за неоснователно и възражението за нищожност на клаузата за

заплащане на договорна лихва. Размерът на същата е 38.40 % - фиксиран годишен лихвен процент, който надвишава повече от три пъти размера на законната лихва за забава. Разбирането, застъпено в съдебната практика за нищожност на клаузата за възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва, е било релевантно преди приемането на чл.19, ал.4 и ал.5 от Закона за потребителския кредит (в сила от 23.07.2014 г.), докогато в закона не е била определена горна граница на договорната лихва при потребителските кредити. При действието на чл.19, ал.4 и ал.5 от ЗПК се регламентира по императивен начин предела на оскъпяване на кредита - годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. С ПМС № 100 от 2012 г. се посочва, че законната лихва представлява сбор от основния лихвен процент на БНБ плюс 10 %, т. е. максималният размер по чл. 19, ал. 4 ЗПК възлиза на малко над 50 %. С поставянето на максимална горна допустима граница на годишния процент на разходите, законодателят е защитил правата на длъжника (кредитополучател) от едностранен произвол на по-силната страна, каквато е кредитодателят. В този смисъл са и мотивите на законодателя за тази промяна, които са обективирани в Стенограма от обсъжданията на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за потребителския кредит № 454-01-8 от 30.01.2014 г., 42-то НС), където се обосновават нужда от предоставяне на по-високи лихвени лимити за финансови небанкови институции, чиято кредитна дейност е застрашена с висока степен на несъбираемост и приходите от лихви следва да покриват загуби от рисков кредитиране на неплатежоспособни длъжници, формиращо 50 % от оборотната дейност (в този смисъл- Решение № 176 от 29.06.2020 г. по в. гр. д. № 234/2020 г. на Окръжен съд – Пазарджик, Решение № 119 от 29.04.2020 г. по в. гр. д. № 570/2019 г. на Окръжен съд – Враца, Решение № 22 от 24.02.2020 г. по т. д. № 11/2020 г. на Окръжен съд – Русе , Решение № 260048 от 26.10.2020 г. по в. гр. д. № 218/2020 г. на Окръжен съд – Шумен, Решение № 183 от 25.02.2020 г. по т. д. № 1920/2019 г. на Окръжен съд – Варна, Решение от 22.03.2021 г. по в. гр. д. № 11513/2019 г. на Софийски градски съд, Решение № 260123 от 10.06.2021 г. по в. гр. д. № 114/2021 г. на Окръжен съд - Кюстендил и други). До предвидения размер в чл.19, ал.4 от ЗПК страните могат свободно да се договорят и потребителят може да извърши преценка дали конкретните условия са изгодни за него, като с уговорения в процесния договор ГПР в размер на 38.40 % са спазени тези изисквания, съответно клаузата за заплащане на договорна лихва с 40 % фиксиран годишен лихвен процент се явява действителна.

Видно от съдържанието на чл.4, ал.1, т.4 от договора, в посочената клауза е уредено правото на заемателя да се откаже от договора в 14-дневен срок от сключването му без да дължи обезщетение или неустойка и без да посочва причина, чрез уведомление до заемотателя, направено на хартиен или друг траен носител. С оглед изложеното, съдът намира, че не е налице нарушение на императивната разпоредба на чл.11, ал.1, т.20 от ЗПП, а направеното в тази връзка възражение е неоснователно.

По изложените по-горе съображения съдът намира, че договорът за заем е валиден и

ответникът дължи връщане на заетата сума 600.00 лева, заедно с уговорената възнаградителна лихва.

Що се отнася до възражението на ответницата, че не дължи цялата възнаградителна лихва, тъй като е обявена предсрочна изискуемост на кредита, то следва да се има предвид на основание чл.235, ал.3 от ГПК, че крайният срок на договора е настъпил преди постановяване на настоящото решение, а именно на 02.11.2022 г., което се установява от погасителния план по договора, поради което и ответницата дължи заплащане на уговорената между страните договорна (възнаградителна) лихва, за които суми е и предявен иска.

По делото не се събраха доказателства, от които да се установи погасяване от страна на ответницата на сумите по процесния договор представляващи главница и договорна лихва.

Предвид изложеното искът като основателен и доказан следва да бъде уважен, като се осъди ответницата да заплати на ищеца процесните суми.

Като законна последица от уважаване на тази претенция и на основание чл.86 от ЗЗД, следва да се присъди и законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска – 27.06.2022 г. до окончателното ѝ изплащане, каквото искане изрично е направено в исковата молба.

По разноските:

Страните са направили искания за присъждане на разноски, за което са представили списък по чл.80 от ГПК.

Съгласно представения списък на разноските ищеца претендира единствено заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 400.00 лева. Към списъка е представена фактура и преводно нареждане, установяващо неговото плащане, поради което и следва да се приеме, че уговореното между страните адвокатско възнаграждение в размер на 400.00 лева е заплатено от ищеца, и на основание чл.78, ал.1 от ГПК следва да бъде възложено върху ответната страна.

С оглед изхода на делото на ответната страна не се дължи присъждане на разноски.

Водим от горното, П. районен съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА Б. Д. Б., ЕГН ***, с адрес: ***, и съдебен адрес: *** ДА ЗАПЛАТИ** на „****“ ООД, ЕИК ***, със седалище/адрес на управление: гр. *** („****“), *** сумата в размер на 732.00 лева по Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., от които: сумата от **600.00 (шестстотин) лева**, представляваща главница по Договор за потребителски кредит № *** от 01.11.2021 г., сумата в размер на **132.00 (сто тридесет и два) лева**, представляваща договорна лихва за периода от 02.12.2021 г. до 02.11.2022 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска –

27.06.2022 г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА Б. Д. Б., ЕГН *****, с адрес: ***, и съдебен адрес: *** **ДА ЗАПЛАТИ** на „***“ ООД, ЕИК ***, със седалище/адрес на управление: гр. *** („***“), *** сумата от **400.00 (четиристотин) лева**, представляваща разноски по делото за адвокатско възнаграждение.

Сумите могат да бъдат платени по следната банкова сметка на „***“ ООД с IBAN: *** в „***“ АД, с титуляр „***“ ООД.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред П. окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – П.: _____